

Vergaderjaar 2013–2014

22 831

De Hoorn van Afrika

Nr. 93

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 september 2013

Tijdens het AO Somalië op 3 juli jl. (Kamerstuk 22 831, nr. 91) zegde ik toe voor de «Conference on a New Deal Compact for Somalia» in Brussel op 16 september uw Kamer te informeren over deze conferentie, inclusief de Nederlandse inzet. Daarnaast stelde ik een uitgesplitst overzicht van de Nederlandse hulp aan Somalië in het vooruitzicht alsook een terugblik op de reeds verstrekte hulp. Ten slotte zegde ik toe in te gaan op de voor de Somalische diaspora belangrijke kwestie van de zogeheten *remittances* en op de Turkse samenwerking met Somalië.

Deze brief wordt verzonden mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken.

Nederland draagt op dit moment in Somalië bij aan veiligheid en rechtsorde, piraterijbestrijding, humanitaire hulp, parlementaire ondersteuning, migratie- en vluchtelingenproblematiek, en via de medefinancieringsorganisaties aan de opbouw van het maatschappelijk middenveld. Somalië is geen partnerland en zal dat op de middellange termijn ook niet worden, zoals is toegelicht tijdens het AO op 3 juli. De Nederlandse inzet is vooral multilateraal. De grootste uitgaven gaan naar piraterijbestrijding, militaire capaciteitsopbouw en bijdragen aan de Afrikaanse vredesmacht AMISOM (financieel via VN en EU en training via ACOTA) en worden betaald uit non-ODA-fondsen. Een gedetailleerd overzicht is als bijlage bij deze brief gevoegd¹.

Op 16 september vindt in Brussel de *New Deal for Somalia* Conferentie plaats geconvoceerd door Hoge Vertegenwoordiger Ashton en de Somalische president Hassan Sheikh Mohamud. De conferentie is een vervolg op de Londen-conferenties van februari 2012 en mei 2013 (Kamerstuk 22 831, nr. 88 dd. 28 mei 2013).

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

In Brussel zal de Somalische regering een eerste versie van de «New Deal Compact for Somalia» presenteren, een overkoepelend plan voor de wederopbouw van het land.

Ook zal tijdens de conferentie de toetreding van Somalië tot de Partnerschapsovereenkomst tussen de EU en de ACS-landen (Verdrag van Cotonou) worden bekrachtigd.

De vijf prioriteiten van het «New Deal Compact for Somalia» zijn:

1. Een stabiel en vreedzaam federaal Somalië, te bereiken door inclusieve politieke processen (met brede deelname van regio's en bevolkingsgroepen).
2. Gemeenschappelijke, capabele en berekenbare federale veiligheidsinstellingen; ontwapenen en herintegreren van voormalige strijders.
3. Een onafhankelijk en toegankelijk justitieel systeem, dat de grondwet en mensenrechten eerbiedigt;
4. Herstel van de Somalische economie met het accent op inkomsten genereren en werkgelegenheid creëren;
5. Betaalbare, duurzame en bereikbare overheidsdiensten op basis van transparant verkregen inkomsten en een rechtvaardige verdeling van publieke middelen en hulpbronnen.

De New Deal gaat uit van een proactieve en sturende rol voor Somalië zelf bij zijn vredes- en staatsopbouw. Daaronder wordt ook verstaan dat donorcoördinatie in handen komt te liggen van de Somalische regering, die daarin wordt bijgestaan door met name de Wereldbank. Ook de EU heeft dit proces omarmd.

De New Deal betekent een nieuwe manier van samenwerken, waarbij Somalië eigenaar is van -en leiding geeft aan- zijn eigen ontwikkeling. Ten aanzien van assistentie gelden daarbij de volgende uitgangspunten:

1. Deze is in lijn met Somalische prioriteiten en met sectorale beleidsplannen.
2. Programma's worden ontworpen en uitgevoerd in partnerschap met Somalische overheidsinstellingen.
3. Programma's worden gesynchroniseerd met de Somalische begrotingscyclus en dragen bij aan een versterkt beheer van publieke middelen.
4. De overheid bepaalt langs welke kanalen fondsen worden ingezet.
5. Assistentie draagt bij aan de ontwikkeling van institutionele capaciteit, en:
6. wordt verstrekt op een coherente en gecoördineerde wijze; fragmentatie wordt vermeden.
7. Transparantie en voorspelbaarheid zijn vereist. Ook van de Somalische overheid wordt een transparant en verantwoord financieel beheer verwacht.

Ongecoördineerde, aanbodgestuurde bilaterale bijdragen zullen dus een uitzondering moeten worden omdat deze een oneigenlijk groot beslag leggen op de beperkte Somalische overheids capaciteit. Financiële hulp conform het New Deal proces is niet vrij van risico's, maar stelt de regering wel in staat om zich nationaal en internationaal te bewijzen als een betrouwbare partner. In fragiele staten is verantwoord risico nemen, in plaats van risico mijden, van groot belang.

Op het moment van schrijven van deze brief is er nog geen definitieve tekst van het Compact, noch van de financiële architectuur binnen de op te zetten «Somalia Development and Reconstruction Facility» (SDRF) en/of eventuele andere voor dit doel bestemde multi-donor trust funds.

Humanitaire hulp valt niet binnen het «New Deal»-concept. De overige Nederlandse activiteiten in Somalië vallen grotendeels wel onder de noemer van de vijf prioriteiten. Gezien de onzekerheden die er nu nog bestaan over de definitieve tekst en financiële architectuur van het Compact neemt het kabinet zich voor de huidige inhoudelijke prioriteiten voor Somalië te handhaven. Nieuwe activiteiten zullen zoveel mogelijk onder het Compact gebracht worden. Momenteel wordt bekeken of voor de komende drie jaar additionele middelen kunnen worden vrijgemaakt voor activiteiten op het gebied van veiligheid en rechtsorde. Daarnaast is het kabinet voornemens voor de periode 2014–2017 een indicatief bedrag van 15 miljoen Euro additioneel ter beschikking te stellen voor Somalië, te besteden in het kader van het Meerjarig Strategisch Plan voor de Hoorn van Afrika, dat nu wordt opgesteld. Deze Nederlandse inzet zal in Brussel bekend worden gemaakt.

Tijdens het AO op 3 juli zegde ik ook toe te zullen terugblikken op de reeds aan Somalië verleende hulp. Het kabinet zal dit doen via zijn reactie op de binnenkort te publiceren doorlichting van het Nederlandse fragiele-statenbeleid door de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB). In deze evaluatie is de doeltreffendheid en doelmatigheid van het Nederlandse beleid ter bevordering van conflictvermindering en vredesopbouw in verschillende delen van de wereld onderzocht, waaronder ook de hulp aan Somalië.

Vanuit de wens de banden met de Somalische diaspora te versterken vond op 14 augustus op het Ministerie van Buitenlandse Zaken een bijeenkomst plaats met een 12-tal personen uit de diaspora die zich onderscheiden door een actieve opstelling binnen hun gemeenschap. Gespreksonderwerpen waren het New Deal proces en het Nederlandse beleid ten aanzien van Somalië. Tijdens dit gesprek bleek dat de ambitieuze inzet van de internationale gemeenschap in Somalië wordt gesteund. De bijeenkomst was een waardevolle aanvulling op de Nederlandse inzet en het voornemen bestaat dan ook deze contacten voort te zetten.

In het Verenigd Koninkrijk is ophef ontstaan over het besluit van Barclays Bank om binnenkort geen medewerking meer te verlenen aan inkomensoverdrachten naar Somalië: de zogeheten *remittances*. Naar verluidt zouden velen in Somalië zonder deze «levenslijn» in de problemen komen. Mij hebben hierover geen tekenen van ongerustheid bereikt. Mijn eerste indruk is dat men andere wegen zou vinden voor het kanaliseren van middelen. Dit brengt evenwel het risico met zich mee dat geldoverdrachten minder gecontroleerd gaan plaatsvinden en dat het besluit van Barclays averechts gaat werken doordat er niet-traceerbare geldstromen naar onbekende ontvangers ontstaan.

Ten slotte Turkije. Dit land heeft de afgelopen periode een intensieve bilaterale relatie met Somalië opgebouwd en heeft zich daarbij ontwikkeld tot een nieuw donorland. Het heeft de ambitie een belangrijke rol te spelen in de humanitaire hulpverlening. De Turkse hulp is sterk bilateraal, met een grootschalige inzet van Turkse werknemers en betrokkenheid van Turkse NGO's en bedrijven. Naast infrastructurele programma's ontplooit Turkije initiatieven op het terrein van onderwijsuitwisseling, voedsel- en gezondheidszorg en hervorming van de veiligheidssector door het trainen van Somalische officieren en politieagenten in Turkije. Turkije zal

eveneens aanwezig zijn tijdens de conferentie op 16 september. Turkije neemt in beperkte mate deel aan het reguliere donoroverleg over Somalië dat in Nairobi plaatsvindt.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen